
Biskupiec, st. 1, gm. loco, woj. olsztyńskie

Informator Archeologiczny : badania 32, 221-222

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Drugi odsłonięty fragmentarycznie obiekt architektoniczny zbudowany prawdopodobnie na planie czworokąta, dostawiony jest do poprzednio opisanego narożnika. Znaczna grubość budujących go kamiennych murów warstwowych: 160, 120 i 80 cm oraz jego lokalizacja flankująca hipotetyczny wjazd do szczytu bramnej sugeruje jego funkcje obronne związane z zespołem bramy miejskiej. Przesłanki stratygraficzne wskazują na jego nowożytną metrykę, najprawdopodobniej XVI - wieczną. Trzeci, jak się wydaje najmłodszy element stanowi 60 cm mur kamienny dostawiony do północno – wschodniego narożnika poprzedniej budowli. Jego przebieg i charakter wskazuje na jego związek z kamienicą przy północnej pierzei ul. Piwowskiej (dawny browar miejski ?), której południowa elewacja, jak jest to widoczne na planie katastralnym z 1836 roku była przesunięta w głąb ulicy (najprawdopodobniej do jej budowy wykorzystano część opisaną powyżej budowli czworokątnej. Być może z tą samą fazą budowlaną związany jest mur kamienny o szerokości 140 cm przebiegający nieco ukośnie na zachód od opisanych do tej pory obiektów.

Obserwacje stratygraficzne w otwartych wykopach wydają się wskazywać, w rejonie odkrytych relikwów architektonicznych zlokalizowana jest fosa miejska. Element interpretowany wstępnie jako właściwa wieża bramna wysunięty byłby nieco w fosę, co wydaje się tłumaczyć znaczną głębokość posadowienia fundamentów muru zachodniego tego obiektu (na głębokości 2,50 m. nie osiągnięto stopy), a mur północny wydaje się mieć stopę posadowioną stopniowo. Czworokątny budynek dostawiony do narożnika wieży bramnej znajdowałby się w całości w obrębie fosy. Obserwacje te wymagają jednak dalszej weryfikacji badawczej, gdyż niewielka głębokość wykopów oraz zniszczenie większości pierwotnych nawarstwień nie zezwala na obecnym etapie badań na tak jednoznaczną ich interpretację.

Materiał zabytkowy złożono w Muzeum Okręgowym w Bielsku - Białej, dokumentację badawczą przekazano do Oddziału Zamiejscowego Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Bielsku - Białej.

Badania będą kontynuowane.

BISKUPIEC, st. 1, gm. *loco*, woj. olsztyńskie

- stare miasto; osadnictwo późnośredniowieczne (zamek?) i nowożytny (XV-XX w.)

Badania archeologiczne wyprzedzające inwestycje budowlaną, przeprowadzone w dniach od 9 do 12 października, przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansowane przez E. Koprowską (inwestor prywatny). Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 35 m².

Badania archeologiczne prowadzono w obrębie działki budowlanej nr 79 przy ulicy Topiel, w miejscu rozebranego pawilonu handlowego. Ze względu na fakt, iż projektowany budynek nie posiada podpiwniczenia założono wykopy wąskoprzestrzenne pod ławy fundamentowe. Poszczególne odcinki oznaczono małymi literami od a do c. Czwartego odcinka nie wyznaczono ze względu na fakt, iż od strony północno-zachodniej wystąpił znaczny spadek terenu i zostanie tu założony jedynie szalunek pod fundament. W pozostałych odcinkach wykop doprowadzono do głębokości 0,6 - 0,9 m a w miejscach pod stopy ław fundamentowych pogłębiono je do 1,1 m. Wystąpiły tu przeważnie nawarstwienia zasypiskowe, z których pozyskano bardzo nieliczny materiał zabytkowy w postaci fragmentów ceramiki nowożytnej (XVIII wiek). Jedynie we wkopach pod stopy ław uchwycono fragmenty nawarstwień w postaci ciemnoszarej piaszczystej ziemi, które można określić, jako późnośredniowieczne. Najciekawszym jednak elementem, który wystąpił w obrębie wykopu 4 był niewątpliwie fragment fundamentu kamiennego uchwycony między 0,2 a 1,4 m. profilu północno-wschodniego odcinka oznaczonego jako 4a. Był to mur kamienny z dużych głazów narzutowych spojenych mocną zaprawą wapienną. Mur ten miał 1,2 m. szerokości. W stropie zachowały się także dwie warstwy cegieł, przy czym warstwę dolną tworzyły cegły gotyckie o wymiarach 310 x 150 x 90 mm łączone na zaprawę wapienną, górną zaś cegły maszynowe łączone na zaprawę cementową. Dowodzi to wykorzystania starego muru przez zabudowę późnonowożytną. W przypadku muru zasadniczego, mamy tu niewątpliwie do czynienia z relikwami zabudowy późnośredniowiecznej. Nie można wykluczyć, iż jest to pozostałość po zamku biskupów warmińskich, który wzniesiono

zapewne w latach osiemdziesiątych XIV wieku i zburzono w trakcie wojny trzynastoletniej około 1462 roku (uprzejma informacja ustna dr. J. Sikorskiego), po czym nigdy już nie został odbudowany (po raz pierwszy zamek został zburzony w 1414 roku, jednak wtedy został jeszcze odbudowany). Na temat jego lokalizacji istnieje wiele hipotez. Jak dotąd jednak nie zdołano tego miejsca ustalić, choć lokalizacja tego miejsca zdaje się to potwierdzać. Z fundamentu pobrano próbki zaprawy do analiz.

Materiały i dokumentacja znajdują się w archiwum PSOZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

BLEDZEW, st. 45, gm. *loco*, woj. gorzowskie, AZP 49-13/66

- relikty opactwa cysterskiego (późne średniowiecze – okres nowożytny; XV - XIX wiek)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Tadeusza Łaszkiewicza (Pracownie Konserwacji Zabytków w Poznaniu Spółka z o. o., Pracownia Naukowo - Badawcza). W badaniach uczestniczył archeolog Zenon Seroczyński oraz studenci archeologii UAM w Poznaniu. Finansowane przez PSOZ. Trzeci sezon badań.

Celem badań o ograniczonym zakresie było dalsze wykopaliskowe rozeznanie reliktyw opactwa, zwłaszcza w rejonie kościoła klasztorowego (Plac Klasztorny 6) - sondaż 9, 10 i 12 (35 m²) oraz w rejonie głównego wejścia do klasztoru we wschodniej części skrzydła północnego (Plac Klasztorny 4) - sondaż 11 (10 m²).

Badania w rejonie kościoła pozwoliły poszerzyć rozeznanie zachodniej (frontowej) fasady kościoła (sondaż 9) - zachowanej szczątkowo w partii fundamentowej, odkryto również dwa dalsze mocno uszkodzone groby szkieletowe, co potwierdza obserwacje z pierwszego sezonu badań o istnieniu klasztorowego cmentarza przykościelnego (dotyczy kościołów wcześniejszych: I i II, przed pobudowaniem w końcu wieku XVIII kościoła III - ostatniego, którego fundamenty „przecinały” niektóre groby), ponadto z dużym prawdopodobieństwem wyjaśniono rozbieżności w źródłach ikonograficznych z I połowy XIX wieku różnie przedstawiających zarys bryły kościoła (sondaże 10 i 12); odkryte relikty fundamentów potwierdzają obecność transeptu.

Badania w rejonie głównego wejścia (sondaż 11) pozwoliły uchwycić niewielki relikw przedproża potwierdzając formę wejścia widoczną na jednej z rycin z 1842 r. (czyli sprzed rozbiórki klasztoru; aktualnie zlokalizowany jest tu garaż, uniemożliwiający poszerzenie wykopu).

Pozyskany w trakcie badań materiał zabytkowy liczy około 1150 źródeł: ceramiki (390), kafli (około 300), szkła (50), kości (około 360) oraz kilkadziesiąt zabytków wydzielonych i próbek.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się aktualnie w Muzeum w Międzyrzeczu.

Badania będą kontynuowane.

Błażejowice Dolne, st. 17, gm. Głogówek, woj. opolskie, AZP 96-36/1 - patrz: środkowa i późna epoka brązu

Bocheń, st. 16 (Strugienice, st. 4), gm. Zduny, woj. skierniewickie, AZP 59-55/25 - patrz: wczesne średniowiecze

BORSUKI, st. 15, gm. Sarnaki, woj. białkopodlaskie, AZP 55-86/20

- ślady osadnictwa paleolitycznego i schyłkowopaleolitycznego
- ślady osadnictwa mezolitycznego (kultura komornicka /?/)
- ślady osadnictwa kultury ceramiki sznurowej
- ślady osadnictwa z końca neolitu lub wczesnej epoki brązu
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego
- osada późnośredniowieczna i nowożytnego